

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄNSocialavdelningen
Jan-Olof Tidbeck
08-785 51 85Datum
2007-02-08Beteckning
7051-06-73490SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
STOCKHOLM

Socialtjänstnämnden i Stockholms stad

2007 -02- 08

117...dnr. 0513, 2006

Tillsyn enligt 8 kap. alkohollagen (1994:1738) – AL

Enligt 8 kap. 1 § andra stycket AL utövar länsstyrelsen tillsyn över lagens efterlevnad i länet. Detta innebär bl. a. att länsstyrelsen ska följa den kommunala tillämpningen av lagen.

Per-Ola Larsson har med anledning av ett inslag i Insider på Tv 3 bett Statens folkhälsoinstitut (FHI) göra en grundlig utredning om de förhållanden som redovisades i programmet. FHI översände ärendet till Länsstyrelsen som är regional tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen beslöt att granska tillståndsgivningen vad avser restaurangerna,

- Spy Bar, Birger Jarlsgatan 20, Stockholm,
- Laroy-The Lab, Birger Jarlsgatan 20, Stockholm,
- Sturecompagniet, Sturegatan 4, Stockholm,
- Köket, Sturegatan 4, Stockholm,
- White Room, Regeringsgatan 61, Stockholm.

Länsstyrelsen har, den 3 oktober 2006, bett socialtjänstförvaltningen i Stockholm att få ta del av samtliga handlingar, tjänsteanteckningar och utdrag ur förvaltningens diarium (Alk-T) i de ärenden där ovanstående restauranger senast fick sina serveringstillstånd förlängda till kl.05.00 samt när de senast fick sina serveringstillstånd för uteservering.

Länsstyrelsen har granskat inkomna handlingar.

Länsstyrelsen har även tagit del av Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd som fastställts av kommunfullmäktige i Stockholm stad. Riktlinjerna antogs första gången den 16 oktober 1995 och har efter beslut i fullmäktige reviderats den 13 december 1999, den 8 april 2002 och den 7 juni 2006.

Beslut:

Länsstyrelsen riktar kritik mot socialtjänstförvaltningen och mot socialtjänstnämndens tillståndsutskott i Stockholms stad. Kritiken avser att förvaltningen och utskottet inte tillämpat de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna för serveringstillstånd samt att inte i tillräcklig grad ha beaktat polismyndighetens yttranden.

FK
Ka (E.F.)
Ann. H.
Dag H.
Anders L
SotN. 15/2

Sammanfattning:

Med stöd av 7 kap. 9 § AL kan en kommun precisera vilka allmänna kriterier kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. I Riktlinjer för serveringstillstånd har kommunfullmäktige fastslagit vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en restaurang ska få servera spritdrycker, vin och starköl efter kl. 03.00.

Länsstyrelsen konstaterar att socialtjänstförvaltningen och socialtjänstnämndens tillståndsutskott vid upprepade tillfällen brutit mot de riktlinjer kommunfullmäktige bestämt.

I förarbetena till AL framgår bl. a. att ”reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och att sociala hänsyn därför ska ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana”. Det framgår även att polismyndighetens yttranden alltid ska tillmätas stor betydelse vid bestämmande av serveringstider.

Länsstyrelsen anser att socialtjänstförvaltningen och socialtjänstnämndens tillståndsutskott även bör kritiseras för att inte i tillräcklig utsträckning ha beaktat polismyndighetens remissvar.

Länsstyrelsen har även noterat att i ett ärende har serveringstillstånd meddelats utan att remissvar från Skatteverket inkommit och utan att det i akten funnits handling som styrkt att sökanden haft dispositionsrätt till aktuell lokal.

Aktuell lagstiftning och Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd

Av 6 kap. 4 § AL, första stycket, framgår att ”Om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat får servering av spritdrycker, vin och starköl påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 01.00. Vid prövningen skall sådana olägenheter och risker som avses i 7 kap. 9 § särskilt beaktas.”

Av propositionen till AL (prop. 1994/95:89, sid 98) framgår bl. a. att ”Departementschefen uttalade också att med hänsyn till att tidpunkten för serveringens avslutande generellt bestämts till klockan 01.00 för spritdrycker, vin och starköl hade framtida behov av utsträckt serveringstid för dessa drycker begränsats (prop. 1976/77:108 s 83). Utvecklingen i framförallt storstäderna har emellertid gått mot alltmer utsträckta serveringstider. Företrädesvis har klockan

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

03.00 angetts som sluttid men exempel finns på än mer utsträckta serveringstider. Inte sällan har de riktigt sena sluttiderna lämnats under en provotid efter godkännande av såväl kommunen som polismyndigheten. Utvecklingen visar således att det finns ett visst behov av lokal variation vad gäller serveringstidens förläggning. Mot bakgrund bl. a. härav saknas för närvarande tillräckliga skäl att lagligen begränsa serveringstiderna till ett visst klockslag. Det måste dock kraftfullt understrykas att reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och att sociala hänsyn därför ska ha klart företräde framför affärs- eller konkurrensmässiga sådana. /.../ Kommunen måste som tillståndsmyndighet i varje enskilt fall bedöma riskerna för olägenheter i samband med en utsträckning av serveringstiden. Polismyndighetens och miljöförvaltningens yttranden och inställning skall alltid tillmätas stor betydelse vid bestämmande av serveringstider. Detta gäller inte minst vid provning av ansökningar om tillstånd till servering efter klockan 01.00.”

I förarbetena till den senaste ändringen av 6 kap. 4 § AL (prop.2000/01:97, sid 35 ff) anförs ”Frågan om restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har vidare en rent alkoholpolitisk betydelse eftersom ökad tillgång till alkoholdrycker ofta leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar./.../Regeringen finner för sin del rimligt att ta som utgångspunkt nuvarande bestämmelse i 6 kap. 4 § alkohollagen som innebär en huvudregel om viss senaste sluttid, klockan 01.00, även om tillståndsmyndigheten kan avvika från denna. När denna möjlighet öppnades för tillståndsmyndigheten förutsågs knappast att de serveringstider som skulle beslutas av kommunerna skulle avvika i mera betydande grad från de tider som anges i lagtexten. Den faktiska utvecklingen har emellertid gått i en riktning som riskerar att göra lagens huvudregel till ett undantag. Regeringen anser därför att bestämmelserna bör skärpas på så sätt att lagtexten anger kriterier för provningen av när serveringen av spritdrycker, vin och starköl får påbörjas och avslutas. Vägledande för tillståndsmyndighetens provning vid bestämmandet av serveringstid skall vara risken för alkoholpolitiska olägenheter.”

I 7 kap. 9 § AL stadgas att ”Om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om kraven i 7 och 8 §§ är uppfyllda.”

I propositionen till AL (prop. 1994/95:89, sid 105 ff) står bl. a. att läsa ”Av paragrafen framgår att tillstånd får vägras om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt, även om sökanden uppfyller kraven i 7 och 8 §§. Det finns således ingen generell ”rätt” att få serveringstillstånd. /.../ Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljöförvaltningens bedömning av risken för att störningar uppkommer för närboende skall tillmätas stor vikt i tillståndsprovningen. /.../

Om antalet restauranger i ett område har ökat eller riskerar att öka till en sådan omfattning att påvisbara alkoholpolitiska olägenheter är för handen bör kommunen som tillståndsmyndighet kunna vägra nya serveringstillstånd i området.

Kommunen kan i t.ex. alkoholpolitiska program precisera vilka allmänna kriterier kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan orsaka alkoholpolitiska olägenheter. En individuell prövning måste dock alltid ske med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.”

Enligt 7 kap. 7 § AL får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Särskild hänsyn ska tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna.

I kommentaren till 7 kap. 7 § AL skriver Statens folkhälsoinstitut i Handbok Alkohollagen att ”I ansökningsärenden är det sökanden som har bevisbördan. Det innebär att sökanden på begäran av tillståndsmyndigheten har att inkomma med de handlingar som behövs för prövningen; till exempel intyg om utbildning och anställningar, hyreskontrakt och köpeavtal. /.../ Om sökanden inte kommer in med begärt underlag kan ansökan avslås”.

Vidare framgår av kommentaren att ”Exempel på underlag av betydelse för prövningen av tidigare skötsamhet är:

- Besked från skattemyndigheten om i vad mån sökanden självmant och i tid har fullgjort sina skyldigheter gentemot det allmänna, det vill säga i tid betalt in skatter och avgifter och avlämnat föreskrivna deklARATIONER, bl.a. sådana avseende mervärdeskatt och källskatt”.

Av 6 kap. 2 § AL framgår att ”Servering av alkoholdrycker skall ske med återhållsamhet och får inte föranleda olägenheter i fråga om ordning och nykterhet.”

Om det inte endast tillfälligt uppkommer sådana olägenheter som avses i 6 kap. 2 § AL ska kommunen enligt 7 kap. 19 §, punkt 2 AL återkalla serveringstillståndet.

Av Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd framgår att kommunfullmäktige fastställt ett antal kriterier som ska vara uppfyllda för att en restaurang ska få serveringstillstånd till kl. 05.00. Det framgår bl. a. att

- restaurang som kan komma i fråga för en serveringstid efter kl. 03.00 ska vara dokumenterat välskött och inte ha någon form av anmärkning i förhållande till alkohollagens bestämmelser.

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

- stadsdelsnämndens, miljöförvaltningens och polisens yttrande ska tillmätas stor betydelse vid beslut om öppethållande efter kl. 01.00.

White Room (nytt serveringstillstånd)

Kommunens utredning och handläggning:

Ansökan från Stora Teatern Stockholm AB om ägarskifte inkom till socialtjänstförvaltningen den 21 mars 2005. Ansökan avsåg servering av spritdrycker, vin och starköl till allmänheten till klockan 05.00 inomhus och till klockan 01.00 utomhus. Den 22 mars inkom komplettering till tidigare ingiven ansökan där bolaget ansökte om tillfälligt serveringstillstånd.

Remisser skickades skyndsamt till berörda remissinstanser.

Remissvaren inkom från:

- Räddningstjänsten den 30 mars 2005,
- Polismyndigheten den 6 april 2005,
- Miljö- och hälsoskyddsämnden den 8 april 2005,
- Skatteverket den 19 april 2005,
- Stadsdelsnämnden den 4 maj 2005.

Av remissvaren framgick att samtliga remissinstanser, utom polismyndigheten, tillstyrkte ansökan eller att det inte fanns några anmärkningar.

Polismyndigheten skev i sitt remissvar att ansökan avstyrks med hänvisning till polismyndighetens generella inställning till sena serveringstider. Myndigheten anser att lämplig serveringstid är klockan 03.00.

Den 11 april 2005 meddelade socialtjänstförvaltningen bolaget tillfälligt serveringstillstånd för servering av spritdrycker, vin och starköl till allmänheten till klockan 05.00 inomhus och till klockan 01.00 utomhus. Tillståndet gällde till och med den 31 maj 2005.

Den 23 maj 2005 förlängdes det tillfälliga tillståndet till att gälla till och med den 30 juni 2005.

Handlingar som styrkte att hyreskontraktet överlåtits på Stora Teatern Stockholm AB inkom, enligt inkomststämpel, till förvaltningen den 16 juni 2005.

Den 7 juli 2005 beslutade socialtjänstnämndens tillståndsutskott på förslag av socialtjänstförvaltningen att bifalla ansökan om serveringstillstånd för

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

spritdrycker, vin och starköl till allmänheten i restaurang, dagligen till klockan 05.00 under ett år. I uteserveringen medgavs servering till klockan 01.00.

Länsstyrelsens kommentar:

En grundläggande förutsättning för att kunna medge serveringstillstånd är att sökanden har dispositionsrätt till lokalen. I detta ärende medgavs tillfälligt serveringstillstånd innan sökanden kunnat uppvisa hyreskontrakt. Möjligen kan ett samtal med hyresvärderna om att hyreskontraktet kommer att överlåtas på sökanden räcka för att medge tillfälligt tillstånd i avvaktan på permanent tillstånd. Anteckning om sådant samtal saknas i akten.

Yttrandet från Skatteverket har även det inkommit efter det att tillfälligt serveringstillstånd medgivits.

Även om sökandebolaget sedan tidigare är känt och dess ledamöter driver restaurangverksamhet utan känd anmärkning kan inte kravet på dispositionsrätt till lokalerna efterges. Det samma gäller yttrande från Skatteverket.

Länsstyrelsen anser att beslut fattats innan förvaltningen haft tillräckligt underlag för att bifalla ansökan.

Av Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd framgår att polismyndighetens yttrande ska tillmätas stor betydelse. Polismyndigheten har avstyrkt bifall till ansökan med hänvisning till myndighetens generella inställning till sena serveringstider. Länsstyrelsen anser emellertid att Stockholms stad i detta ärende haft fog för att inte fästa avsikt vid polismyndighetens yttrande eftersom det varit alltför generellt utformat.

White Room (förlängd serveringstid på uteserveringen)

Kommunens utredning och handläggning:

Den 22 mars 2006 inkom till socialtjänstförvaltningen en ansökan från Stora Teatern i Stockholm AB om förlängd serveringstid till kl. 03.00 på restaurang White Rooms uteservering.

Remisser skickades skyndsamt till berörda remissinstanser.

Den 2 juni 2006 meddelade socialtjänstförvaltningen tillfälligt serveringstillstånd till kl. 03.00 på uteserveringen till och med den 30 juni 2006 i avvaktan på tillståndsutskottets beslut.

Den 22 juni 2006 förlängdes serveringstillstånd till och med den 31 juli 2006.

Vid tiden för det första tillfälliga beslutet hade alla remissvar inkommit till förvaltningen. Av svaren framgick att

- Stadsdelsnämnden tillstyrkte ansökan,
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrkte ansökan på försök under ett år under förutsättning att musik inte spelas på uteserveringen,
- Polismyndigheten avstyrkte, den 22 maj 2006, bifall till ansökan. I sitt yttrande skriver myndigheten bl. a. att "Under det senaste året finns det 169 upprättade anmälningar med anknytning till serveringsstället. Räknar man bort alla tillgreppsbrott så återstår det ungefär 95 brott. Av dessa utgör 15 stycken misshandelsbrott, 12 stycken våld mot tjänsteman, 6 stycken olaga hot och 15 stycken narkotikabrott. Beträffande misshandelsbrotten så har ungefär hälften inträffat efter kl. 03.00./.../Efter en helhetsbedömning är det troligt utifrån allmän ordning och säkerhet samt utifrån trafiksäkerhetssynpunkt, att en utökad serveringstid på serveringsställets uteservering kan komma att öka gästernas utsatthet för våldsbrott och olyckshändelser. Med hänvisning till det anförda avstyrker polismyndigheten ansökan."

Den 26 juni 2006 meddelade socialtjänstförvaltningen nytt tillfälligt serveringstillstånd på uteserveringen till kl. 03.00 under tiden den 1 juli 2006 – den 31 juli 2006.

Den 20 juli 2006 meddelade socialtjänstnämndens tillståndsutskott på förslag av socialtjänstförvaltningen serveringstillstånd till kl. 03.00 på uteserveringen till och med den 31 oktober 2006. Det tidsbegränsade tillståndet motiverades med att Stockholms stad ville "vinna erfarenhet om förändringen medför störningar för närboende eller olägenheter från allmän ordnings- och säkerhetssynpunkt".

Länsstyrelsens kommentar:

Som framgår av vad som ovan anförts under punkten Aktuell lagstiftning och Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd ska polismyndighetens yttrande tillmätas stor betydelse vid tillståndsgivningen. Av polismyndighetens yttrande framgår att det vid tiden för tillståndsgivningen funnits 169 upprättade polisanmälningar med anknytning till restaurangrörelsen. Fyrtiotta av polisanmälningarna avser misshandelsbrott, våld mot tjänsteman, olaga hot eller narkotikabrott.

Länsstyrelsen finner det anmärkningsvärt att socialtjänstnämnden anser att det finns anledning att "vinna erfarenhet av om förändringen medför störningar för

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

”närboende eller olägenheter från allmän ordnings- och säkerhetssynpunkt” trots att polismyndigheten avstyrkt bifall till ansökan med hänvisning till att det funnits 169 polisanmälningar under det senaste året.

Ansökan borde med hänvisning till polismyndighetens yttrande och stadens riktlinjer ha lämnats utan bifall.

White Room (fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och till kl. 03.00 utomhus)

I ansökan som inkom till socialtjänstförvaltningen den 12 april 2006 ansökte Stora Teatern i Stockholm AB om fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och kl. 03.00 utomhus.

Remisser skickades skyndsamt till berörda myndigheter. Den 8 september 2006 kompletterades remissförfarandet med remiss till Räddningstjänsten

Remissvaren inkom från

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 27 april 2006
- Stadsdelsnämnden den 24 maj 2006
- Polismyndigheten den 4 augusti 2006
- Räddningstjänsten den 13 september 2006. Yttrandet lämnat per telefon.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stadsdelsnämnden och Räddningstjänsten tillstyrkte ansökan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden skrev att några klagomål inte hade inkommit under prövotiden.

Polismyndigheten avstyrkte bifall till ansökan i den del som avser servering efter kl. 03.00.

Polismyndigheten hänvisade åter till att det under tiden den 1 maj 2005 - den 1 maj 2006 inträffat cirka 170 brott i och vid restaurangen. Hälften av dessa brott var tillgrepsbrott.

Femton av brotten är misshandelsbrott som i enstaka fall är motanmälan mot ordningsvaktens agerande. I de flesta fall handlar det dock om personer som blivit osams inne på restaurangen. I några av fallen har polisen konstaterat att personerna varit berusade och att det är en trolig anledning till varför bråket börjat.

Även 15 narkotikabrott hade rapporterats av polisens krogkommission.

Tolv anmälningar fanns angående våld eller hot mot ordningsvakt. De flesta anmälningarna är händelser där ordningsvakt nekat personer tillträde. Polisen konstaterade att i enstaka fall har gäster blivit aggressiva när de avvisats från restaurangen då de varit för berusade.

I yttrandet skriver polismyndigheten även att "För att minska den så kallade "krog- och nöjesrelaterade våldsbrottsligheten" anser City Polismästardistrikt att serveringstider efter klockan 03.00 inte skall medges.

Serveringstider efter 01.00 som är avsedda att avslutas senast klockan 03.00 bör behandlas restriktivt och medges med stor återhållsamhet.

I Stockholms citykärna ligger alltjämt den anmälda våldsbrottsligheten på en oacceptabelt hög nivå.

The White Room är beläget i området som gränsar till de mest brottsutsatta med en otillfredsställande ordningssituation. Gästtrafiken inom området är intensiv och vid de senare timmarna på helgkvällarna uppstår en ordningssituation som inte är tillfredsställande. Oordningen i området innebär ofta konfliktsituationer mellan människor, vilka kan orsaka brottsliga handlingar."

Socialtjänstförvaltningen meddelade tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 den 4 juli 2006. Det meddelade tillståndet gällde till och med den 30 september 2006. Den 4 augusti 2006 inkom polismyndighetens yttrande i vilket ansökan avstyrktes.

I tjänsteutlåtande föreslår socialtjänstförvaltningen att tillståndsutskottet medger fortsatt servering till kl. 03.00 på uteserveringen och till kl. 05.00 inomhus under ytterligare en provotid på ett år. Beslut i enlighet med detta fattas av utskottet den 28 september 2006.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen konstaterar att det av polismyndighetens yttrande framgår att det finns anmärkningar avseende alkoholagens bestämmelser och att rörelsen inte varit dokumenterat välskött.

Länsstyrelsen anser att socialtjänstnämnden ännu en gång brutit mot stadens riktlinjer och att ansökan med hänvisning till polismyndighetens yttrande och riktlinjerna borde ha lämnats utan bifall.

Sturecompagniet & Köket (fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00)

Den 13 september 2005 ansökte Sturecompagniet AB om fortsatt förlängt serveringstillstånd till kl. 05.00.

Remisser skickades skyndsamt till berörda remissinstanser.

Remissvaren inkom från

- Räddningstjänsten den 22 september 2005.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 27 september 2005.
- Stadsdelsnämnden den 3 november 2005.
- Polismyndigheten den 24 mars 2006.

Samtliga remissinstanser utom polisen tillstyrkte ansökan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden skrev i sitt yttrande att det inte inkommit några klagomål under prøvotiden.

Polismyndigheten avstyrkte bifall till ansökan och skrev bl. a. att "För att minska den så kallade "krog- och nöjesrelaterade våldsbrottsligheten" anser City Polismästardistrikt att serveringstider efter klockan 03.00 inte skall medges. Serveringstider efter 01.00 som är avsedda att avslutas senast klockan 03.00 bör behandlas restriktivt och medges med stor återhållsamhet. I Stockholms citykärna ligger alltså den anmälda våldsbrottsligheten på en oacceptabelt hög nivå.

Sturecompagniet ligger i det område i Stockholms city som tillhör de mest brottsutsatta med en otillfredsställande ordningssituation. Gästrafiken inom området är intensiv och vid de senare timmarna på helgkvällarna uppstår en ordningssituation som inte är tillfredsställande. Ordningen i området innebär ofta konfliktsituationer mellan människor, vilka kan orsaka brottsliga handlingar".

Under tiden den 1 februari 2005 – den 1 februari 2006 redovisade polismyndigheten 71 polisärenden kopplade till serveringsstället. Stöder och förluster är inte redovisade i sammanställningen. Inte heller de elva narkotikabrott som rapporterats.

I sitt yttrande skrev polismyndigheten vidare bl. a. att "Polismyndigheten konstaterar att ett flertal personer omhändertagits med stöd av LOB. Flertalet av dessa har omhändertagits utanför lokalen när dessa nekats inträde och därav kommit i konflikt med ordningsvakterna. Andra har omhändertagits av ordningsvakterna i lokalerna och polismännen har gjort samma bedömning angående berusningsgraden./.../Sex personer har anmält att de blivit drogade vid besök på serveringsstället främst under hösten 05. Problemet är inte lätt att åtgärda men polismyndigheten vill ändå påvisa problemet. De flesta våldssituationer som uppstått har kommit vid händelser när ordningsvakterna beslutat sig för att avvisa personer. Detta har skett med anledning av att personerna varit bråkiga eller för berusade och bråkiga. Serveringsstället förefaller arbeta aktivt för att hålla ordning i serveringslokalerna. Vid de tillfällen som krog tillsyn har genomförts har de flesta resulterat i att ingen

kritik riktats mot serveringsstället. Vid 11 tillfällen har inga anmärkningar konstaterats vid 2 tillfällen har kritik framförts med anledning av märkbart berusade personer på serveringsstället.

Fremst med hänvisning till de upprättade anmälningarna beträffande de olika brottsliga händelser som inträffat under den aktuella tidsperioden kan polismyndigheten konstatera att det vid upprepade tillfällen förekommit märkbart berusade personer i lokalen.”

Den 9 december 2005 meddelade socialtjänstförvaltningen tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och till kl. 03.00 utomhus till och med den 28 februari 2006 i avvaktan på slutligt beslut.

Den 2 mars 2006 fattade förvaltningen beslut om förlängt tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och till kl. 03.00 utomhus. Denna gång gällde beslutet till och med den 30 april 2006.

Den 28 april 2006 fattade förvaltningen beslut om förlängt tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och till kl. 03.00 utomhus. Denna gång gällde beslutet till och med den 31 maj 2006.

Den 29 maj 2006 fattade förvaltningen beslut om förlängt tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 inomhus och till kl. 03.00 utomhus. Denna gång gällde beslutet till och med den 31 juli 2006. Vid denna tidpunkt hade polismyndighetens yttrande, i vilket ansökan avstyrktes, inkommit.

Den 19 juni 2006 inkom polismyndigheten med ett förnyat yttrande som avsåg ordningsläget under tiden den 1 februari 2006 – den 15 juni 2006. I yttrandet skev polismyndigheten ”Under månaderna februari, mars och april inträffade några få händelser som beskrivits i tidigare remissvar från polismyndigheten. Under maj månad och början av juni har ordningssituationen varit sådan att polismyndigheten inte kan rikta kritik mot serveringsstället.”

I tjänsteutlåtande daterat den 21 maj 2006 föreslog socialtjänstförvaltningen att tillståndsutskottet fattar beslut om att avslå ansökan om fortsatt serveringstid till kl. 05.00 och att från den 1 juli 2006 ska grundtiden kl. 03.00 gälla.

Trots socialtjänstförvaltningens förslag om att avslå ansökan fattade socialtjänstnämndens tillståndsutskott vid sammanträde den 30 juni 2006 beslut om att medge fortsatt serveringstid i restaurangen till kl. 05.00 till och med den 30 juni 2007.

Länsstyrelsens kommentar:

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

Länsstyrelsen konstaterar att det av polismyndighetens yttrande framgår att det finns anmärkningar avseende alkoholagens bestämmelser och att rörelsen inte varit dokumenterat välskött.

Länsstyrelsen anser att socialtjänstnämnden även i detta ärende brutit mot stadens egna riktlinjer och att ansökan med hänvisning till polismyndighetens yttrande, socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande och riktlinjerna borde ha lämnats utan bifall.

Spy Bar (fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00)

Den 12 juli 2004 inkom ansökan från Stureplans Nattklubb AB avseende fortsatt förlängd serveringstid till kl. 05.00 på restaurang Spy Bar.

Remisser skickades skyndsamt till berörda remissinstanser.

Remissvaren inkom från

- Räddningstjänsten den 20 juli 2004
- Stadsdelsnämnden den 31 augusti 2004
- Polismyndigheten den 18 oktober 2004
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 18 november 2004.

Samtliga remissinstanser utom polismyndigheten tillstyrkte ansökan. Polismyndigheten skrev i sitt yttrande bl. a. att "För att minska den så kallade "krog och nöjesrelaterade våldsbrottsligheten" anser City Polismästardistrikt att inget serveringstillstånd skall sträcka sig längre än till kl. 03.00. Våldsbrottsligheten ligger således fortfarande på en oacceptabelt hög nivå, speciellt i citykärnan."

Av yttrandet framgick vidare att polisen vid tre tillfällen under tiden den 11 oktober 2003 – den 11 oktober 2004 utfört tillsyn på restaurangen. Vid ett av dessa tillfällen uppmärksammades en märkbart berusad person.

Av separat handling inkommen samma dag som remissvaret framgår att polismyndigheten genomfört tillsyn på restaurangen den 16 oktober 2004. Vid detta tillfälle iaktogs cirka 10 märkbart berusade personer.

Den 29 oktober 2004 meddelade socialtjänstförvaltningen tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 under en provotid till och med den 10 december 2004 i avvaktan på beslut i tillståndsutskottet. I beslutet angavs att polismyndighetens remissvar hade inkommit och att det inte påvisade något anmärkningsvärt".

Den 29 november 2004 meddelade socialtjänstnämndens tillståndsutskott på förslag av socialtjänstförvaltningen fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00 till och med den 10 december 2005.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen konstaterar att det av polismyndighetens yttrande framgår att det funnits anmärkningar avseende alkoholagens bestämmelser och att rörelsen inte varit dokumenterat välskött.

Länsstyrelsen anser att socialtjänstförvaltningen åter brutit mot stadens egna riktlinjer och att ansökan med hänvisning till polismyndighetens yttrande och riktlinjerna borde ha lämnats utan bifall.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till skrivningen i det tillfälliga beslut som meddelades den 29 oktober 2004, "Polismyndighetens svar har kommit in. Det påvisar inget anmärkningsvärt." Till skillnad mot förvaltningen anser Länsstyrelsen att det måste anses vara anmärkningsvärt att polismyndigheten avstyrker bifall till en ansökan med hänvisning till ordningsläget och att större vikt måste fästas vid polismyndighetens yttrande.

Laroy – The Lab (förlängd serveringstid till kl. 05.00)

Ansökan om fortsatt förlängd serveringstid till kl. 05.00 från Laroy Restaurang AB inkom den 12 juli 2004.

Remisser skickades skyndsamt till berörda remissinstanser.

Remissvar inkom från

- Räddningstjänsten den 20 juli 2004
- Stadsdelsnämnden den 31 augusti 2004
- Polismyndigheten den 18 oktober 2004
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 18 november 2004

Samtliga remissinstanser utom polismyndigheten tillstyrkte ansökan. Polismyndighetens yttrande hade samma lydelse som yttrandet avseende Spy Bar (se ovan).

Den 29 oktober 2004 meddelade socialtjänstförvaltningen tillfälligt serveringstillstånd till kl. 05.00 under en provotid till och med

Datum
2007-02-08

Beteckning
7051-06-73490

den 10 december 2004 i avvaktan på beslut i tillståndsutskottet. I beslutet angavs att polismyndighetens remissvar hade inkommit och att det inte påvisade något anmärkningsvärt.

Den 29 november 2004 meddelade socialtjänstnämndens tillståndsutskott fortsatt serveringstillstånd till kl. 05.00 till och med den 10 december 2005. Till grund för beslutet låg socialtjänstförvaltningen tjänsteutlåtande i vilket förvaltningen tillstyrkte ansökan t.o.m. den 10 december 2005.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen konstaterar att det av polismyndighetens yttrande framgår att det funnits anmärkningar avseende alkoholagens bestämmelser och att rörelsen inte varit dokumenterat välskött.

Länsstyrelsen anser därför att socialtjänstnämnden även i detta ärende brutit mot stadens riktlinjer och att ansökan med hänvisning till polismyndighetens yttrande och riktlinjerna borde ha lämnats utan bifall.

Länsstyrelsen ställer sig även i detta ärende frågande till skrivningen i det tillfälliga beslut som meddelades den 29 oktober 2004. "Polismyndighetens svar har kommit in. Det påvisar inget anmärkningsvärt". Till skillnad mot förvaltningen anser Länsstyrelsen att det måste anses vara anmärkningsvärt att polismyndigheten avstyrker bifall till en ansökan med hänvisning till ordningsläget och att större vikt måste fästas vid polismyndighetens yttrande.

Johan Pehrsson

Jan-Olof Tidbeck

Kopia för kännedom:

Socialdepartementet
att: Susanne Kurtitzén
Statens folkhälsoinstitut, tillsynsenheten
Polismyndigheten i Stockholms län, City polismästardistrikt, tillståndssektionen,
att: Ewa Sahlén
Socialtjänstförvaltningen i Stockholms stad
Revisionskontoret, Stockholms stad, 105 35 Stockholm
Per-Ola Larsson, Ulrikagatan 13, 115 23 Stockholm